

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://cgtcatalunya.cat/spip.php?article12680>

Les vagues, eines de lluita?

- Actualitat - Articles opinió -

Date de mise en ligne : dimarts 21 de novembre de 2017

CGTCatalunya.cat

"Les vagues avisades amb 5 o 10 dies d'antelació perden força, però una vaga a la brava, sense preavisar, és il·legal i no la farà ningú". "El suport mutu és la nostra millor arma, però les vagues per solidaritat són il·legals". En el temps que porto en la lluita sindical, les anteriors són frases que he sentit sovint. Estic segur que, com jo, molts altres companys i companyes. Les hem sentit i les hem pensat i dit. Reflecteixen una autèntica paradoxa que sintetitza de manera ràpida i directa una de les principals limitacions de l'actual sindicalisme a l'estat espanyol. La regulació de l'exercici de la vaga, que es va vendre com la salvaguarda del dret de fer-la, de facto l'ha descafeïnat, n'ha erosionat la seva força i, amb el temps, ha fet que l'anem interioritzant com la forma lògica de procedir. El camí on estem abocats no és fàcil i, si deixem de ser útils els sindicats, el nostre futur és més aviat magre. Per tant, si volem ser alguna cosa més que un record de glòries passades de la classe treballadora, és imperiós que reaccionem.

Aquest escrit neix d'aquesta preocupació. I s'alimenta d'un seguit de reflexions que els darrers anys hem compartit diversos companys i companyes, generalment com a debats i discussions de cara a decidir actuacions en situacions específiques. En canvi, pràcticament mai les hem pogut posar per escrit, per allò de que la força del dia a dia t'empeny i no et deixa temps (una excepció és, entre d'altres, aquest escrit que ja fa anys vaig escriure i que segueixo pensant que és vigent). Tampoc vull amagar que les vagues generals i jornades de lluita dels dies 3 d'octubre i 8 de novembre han acompanyat les idees que intento plasmar tot seguit. Tot i això, vull aclarir que aquest text no pretén parlar del sentit de les dues vagues en la situació actual que hem viscut a Catalunya, ni els perquè dels diferents plantejaments de com posicionar-nos-hi com a sindicat. Vull parlar de les vagues, i de nosaltres. I ho faré per punts.

1.

Tota vaga s'insereix en un conflicte. És una part de la confrontació que, com a treballadors/es fem a qui ens explota. Per tant, es fa a la contra i es fa a favor. A favor de nosaltres i dels nostres companys i companyes, que compartim el fet de ser treballadores i treballadors i de patir una situació de desigualtat. I en contra de qui controla i s'apropia dels fruits del nostre treball. Generalment la fem per resoldre una situació que percebem que és lesiva cap a nosaltres, és a dir per millorar la nostra posició, o per evitar una degradació de les nostres condicions de vida i de treball. En una realitat d'interessos contraposats, la vaga és un instrument. En la mesura en que té èxit, ens permet assolir com a mínim una part de les nostres aspiracions. Alhora suposa un perjudici per a qui ens explota, que veu com no pot assolir uns objectius concrets i que li imposen unes determinades condicions.

En aquest sentit, la vaga com a eina de lluita es contraposa a la noció liberal de democràcia. En aquesta darrera, és possible arribar a consensos entre opinions diverses. De fet, és per això que generalment els i les polítics professionals parlen d'"adversaris", destermen el concepte d'"enemics" i fan un fetitxe de la noció de "consens".

2.

Del punt anterior es desprèn que tota vaga és una eina. És útil perquè ens permet assolir uns objectius. Ho tenim clar, tot i que de vegades un pot caure en la temptació de fer de la vaga un fetitxe, una espècie d'objectiu en si mateix. I, precisament, la vaga és un útil quan atorga a qui la fa una capacitat de pressió. De pressionar a un empresari o a una administració que, precisament perquè ostenten "poder" sobre nosaltres (el que els dona el monopoli dels mitjans de producció i la política) en un escenari normal ens mantenen en una posició de subordinació. Per tant, una vaga ha de buscar construir aquesta força que ha de doblegar a qui no vol cedir, a qui no vol moure's. És a dir, busca dotar-nos de capacitat per obligar. En paraules col·loquials, persegueix exercir coerció sobre els patrons, empreses i administracions. Concretament, sobre aquells/es contra qui es fa.

Sota aquesta premissa, la finalitat de tota vaga és aturar la producció en un centre de treball, en un sector o en un territori concret, en funció de la seva natura i abast. A ningú se'ns escapa que com més massiva i multitudinària, més viable és que resulti exitosa. Però tampoc hem de passar per alt que el fet que una vaga tingui un ampli seguiment ens garanteix, necessàriament, la seva força. En la nostra història recent tenim múltiples exemples en aquest sentit i alguns els he esmentat en altres ocasions. De la mateixa manera, que tampoc hem de pensar que la força d'una vaga rau únicament en el fet que els i les treballadores no vagin a treballar. Aturar la producció, aturar el funcionament ordinari de les coses i imposar-ne un altre, ho podem fer de diverses maneres. Ho podem fer, per exemple, en una vaga de zel o alterant voluntàriament els ritmes de treball. Recentment la situació als punts de control de l'aeroport del Prat o, ja fa més temps, la vaga dels controladors aeris en són dos exemples. D'una manera diferent, també es pot aconseguir incidint en altres aspectes importants del dia a dia, com per exemple la circulació de persones i/o mercaderies. Les vagues dels passats 3 d'octubre i 8 de novembre a Catalunya ens mostren la capacitat que desenes o centenars de talls de carreteres i vies de tren tenen per aturar un país. En un format específic, els bloquejos de refineries a França d'ara fa uns anys o, els dels voltants de l'any 2000 dels centres de distribució de combustible a Catalunya, també ho il·lustren.

3.

Tot això ens situa en un escenari on la finalitat d'una vaga no és el recompte final de vaguistes. De la mateixa manera que el seu èxit o fracàs no es mesura a partir de la quantitat de persones que l'hagin fet, que diguin que l'han realitzat o que puguem dir que l'han fet. No. L'èxit prové de la força de que ens ha dotat la vaga i si aquest empoderament ens ha permès imposar els nostres interessos, ni que sigui parcialment. Així doncs, no es tracta de recomptar vaguistes com qui compta vots dins d'urnes en una nit electoral. Ni de sortir després dient que la xifra obtinguda és bona (o dolenta) en si mateixa. De fet, els mitjans de comunicació i el propi sindicalisme de concertació (i les administracions i empreses) poc a poc han anat promovent aquest tipus d'escenaris. De manera gens neutral perquè, en fer-ho, distreuen l'atenció del potencial real de tota vaga i el desvien cap una espècie de fal·làcia parlamentària: "tanta gent ha fet vaga i, per tant, tu empresa m'has d'escoltar en el posterior procés de negociació". Un escenari, aquest, on sovint es prefigura una renúncia a la força de la vaga.

Si la utilitat d'una vaga depèn de la seva capacitat de pressió, el recompte formal de vaguistes és irrellevant. A nosaltres ens pot servir per enfortir una consciència col·lectiva ("nosaltres, les i els que fem vaga") que pot contribuir a consolidar el nostre poder coercitiu. Però, més enllà d'això, tampoc és rellevant de cara al desenvolupament d'una lluita que, com deia, depèn de la seva capacitat de subvertir la normalitat. I aquesta capacitat, tant nosaltres com aquells contra qui fem una vaga l'avaluem per altres mitjans: quantes línies tancades, quantes aules buides, quants trens sense circular, quantes comandes sense lliurar... quin descens de la facturació, etc.

En aquest context, algunes batalles que hem lliurat per a aconseguir el reconeixement d'una vaga potser perden rellevància. Un exemple el tenim en l'Aturada de País del passat 3 d'octubre, dissenyada per part d'una part dels poders de tota la vida per contra programar una convocatòria de vaga general sense en sindicalisme oficial que semblava que tindria una repercussió massa elevada. Un altre el podem trobar en alguns col·lectius de treballadors/es que no fitxen i sobre qui l'empresa té un menor control, com en alguns sectors de les universitats. Cal dir a l'empresa que s'ha fet vaga i facilitar-los així, de manera voluntària, la retenció de part del sou? O l'important és fer la vaga, fer que la vaga ens doti d'una força que abans no teníem? De fet, quan més treballadors/es puguin alterar la producció capitalista en el nostre profit i menys d'ells/es pateixin una retenció salarial, no ens afavoreix a nosaltres? Són preguntes que em faig... Òbviament, en funció de les respostes hauríem de replantejar algunes actituds sempre amb la finalitat de concentrar els esforços en fer efectiva la lluita, i en el suport mutu i solidaritat entre nosaltres.

4.

Les vagues, eines de lluita?

A ningú se'ns escapa que la millor acció de lluita és aquella que agafa desprevingut al nostre enemic. De la mateixa manera, també tenim molt clar que la solidaritat i el suport mutu, així com generalitzar les accions, són també la nostra millor arma. Ara mateix, la regulació de les vagues fan que això sigui difícil poder-ho aconseguir. Les vagues per solidaritat no estan permeses. Deixar de treballar de cop, sense previ avís, i aturar un centre productiu, tampoc. Com a mínim a l'empresarial legal d'aquest dret de vaga dissenyat per fer-lo assumible pel capital. De fet, això ho tenim tant clar que en molts ambients sindicals es va parlar més de la legalitat o no de la passada convocatòria de vaga del dia 8 de novembre, que no pas de si es volia o no recolzar i, en cas afirmatiu, recolzar-la. Tot un indicador de com, a data d'avui, el conjunt dels treballadors hem interioritzat de manera molt general que una vaga, o és legal, o no és. Paradoxalment, algunes de les vagues mítiques que perviuen a la nostra memòria col·lectiva, des de la de La Canadenca del 1919 a la de la Roca del 1976-1977 (i tantes d'altres) no ho van ser, de legals. I van tenir força.

És a dir, tenim un problema. Tenim una eina, la principal eina de lluita com a treballadors/es, la vaga, bastant erosionada en el seu poder. Tant per les limitacions legals que se li imposen com per l'assimilació, progressiva i gradual que els i les treballadores hem fet d'aquesta modalitat de vagues domesticades. És cert que en algunes ocasions hem aconseguit avenços i, fins i tot, victòries. Però també és igualment veritat que una bona part de les vagues acaben com a escenificació d'una protesta i, en el millor dels casos, en victòries pírriques. A banda, no hem d'oblidar que molt sovint, quan una vaga obté conquestes, és perquè en el seu desenvolupament hem incorporat accions que van més enllà del fet de no anar a treballar, ja sigui socialitzant el conflicte, incorporant formes complementàries de pressió a l'empresa, a proveïdors i clients, etc.

5.

Estic convençut que no podem tardar gaire en mirar de canviar el cercle viciós que he esmentat en el darrer punt. Igualment, crec que això que estic plantejant ja està en els caps de molts companys i companyes. Sabem de les dificultats que comporta parlar-ne, perquè sovint no volem, de manera conscient, posar tots els punts sobre les "i"s. També sabem dels riscos que comporta replantejar algunes formes de lluita. Hem vist la repressió de prop, l'hem patit, i també hem experimentat com des de fa uns anys s'està endurint. I sempre una mica més.

A l'altre costat de la balança hi tenim la convicció de viure en una societat en conflicte. Convicció que implica "normalitzar" la repressió laboral, social i política com una característica més del propi estat de les coses. Però que també ens fa tenir clar que, la manera de neutralitzar precisament aquesta repressió és que la nostra força sigui tal que la faci inviable. I per a aconseguir-ho, sabem que cal replantejar alguns dels mètodes i de les nostres pràctiques habituals. Sempre anem veiem referents, aquí i allà, de com fer-ho. Aquestes darreres setmanes, també. Caldrà, doncs, pensar com ens ho fem. Bàsicament, perquè les vagues no poden deixar de ser eines reals de lluita.

Segurament aquest escrit no diu res de nou. Però no està de més recordar certes coses.

* *Ermengol Gassiot és Secretari General de la CGT de Catalunya*

<https://lasaldaterra.wordpress.com/2017/11/19/les-vagues-eines-de-lluita/>